

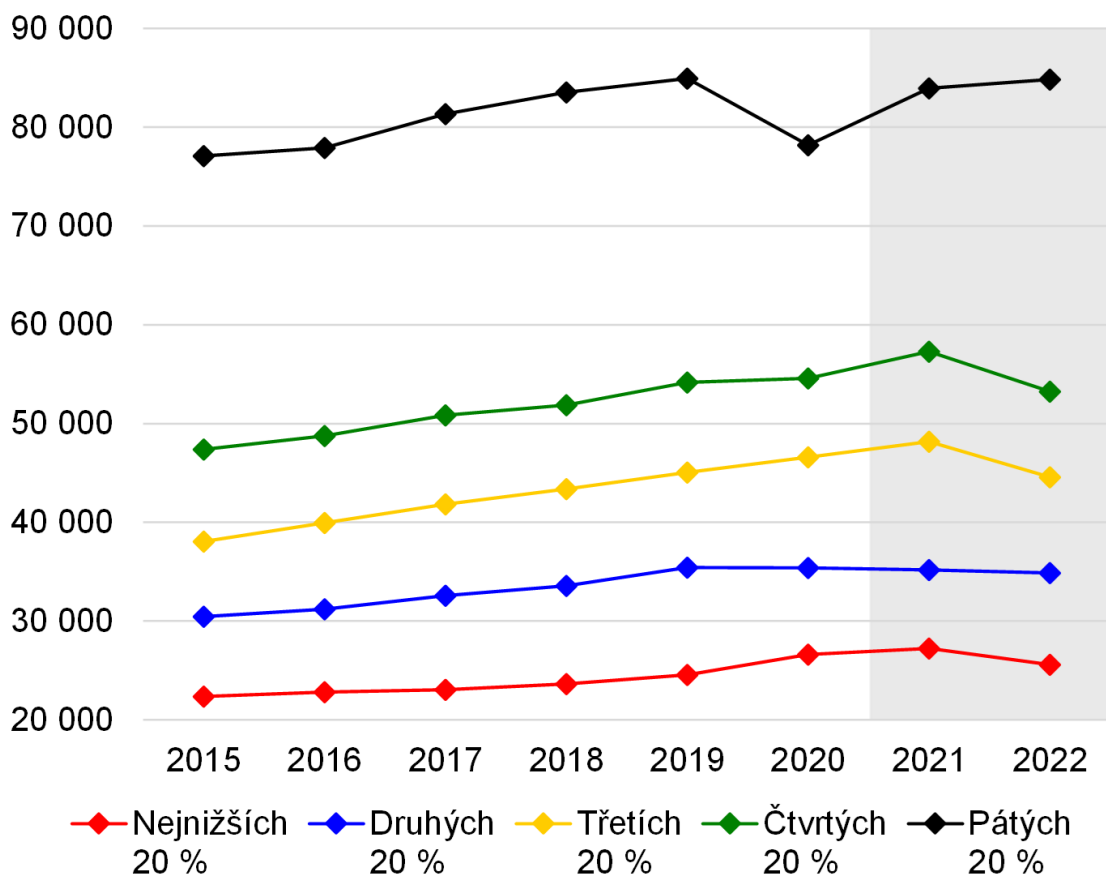
Jak inflace zasáhla jednotlivé skupiny domácností ČR?

Americký ekonom George Selgin kdysi [poznámenal](#), že inflace má „reálné účinky, a to nejen kvůli době, kterou trvá přizpůsobení cenové hladiny, ale také kvůli záludné cestě, kterou se jednotlivé ceny během procesu přizpůsobování ubírají.“ Tím, že ceny během inflačního procesu nerostou současně a proporcionálně, je zřejmé, že inflace postihne jednotlivé domácnosti různě, neboť každá nakupuje jiné statky v rozličném poměru.

Nejedná se přitom o žádný novodobý postřeh. Již Richard Cantillon, mnohými označovaný jako vůbec první ekonom, ve svém Eseji o ekonomické teorii z roku 1775 [napsal](#): „*Pokud přírůstek tvrdých peněz pochází ze zlatých a stříbrných dolů uvnitř státu, zvýší majitelé těchto dolů, podnikatelé, hutníci, rafinéri a všichni ostatní pracující své výdaje úměrně svým ziskům. Jejich domácnosti budou spotřebovávat více masa, vína nebo piva než dříve. Zvyknou si nosit lepší oblečení, mít jemnější prádlo a mít zdobnější domy a další žádané zboží.*“ Tento dopad nerovnoměrného proudění nových peněz napříč jednotlivými sektory ekonomiky je po něm pojmenován jako Cantillonův efekt.

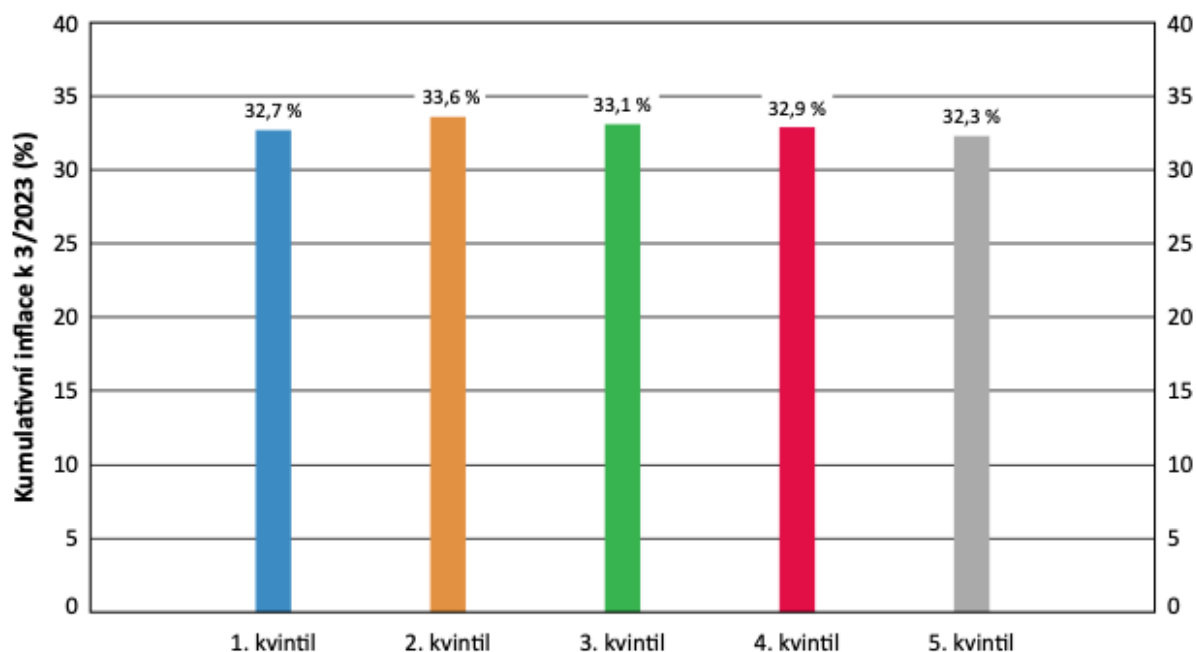
A jak je tomu nyní v ČR? Kdo byl inflací nejméně, a kdo naopak nejvíce zasažen? Několik nedávných studií nám o tom přináší cenné poznatky.

[Analýza](#) ekonomů Martina Kábrty ukazuje, že reálné příjmy v roce 2022 vzrostly pouze domácnostem v nejvyšším příjmovém kvintilu (tj. nejzámožnější skupině českých domácností). Tedy jenom pětina nejbohatších domácností rostla tohoto roku příjmy rychleji, než jakým tempem rostla cenová hladina, zatímco reálné příjmy všech ostatních skupin domácností významně klesly.

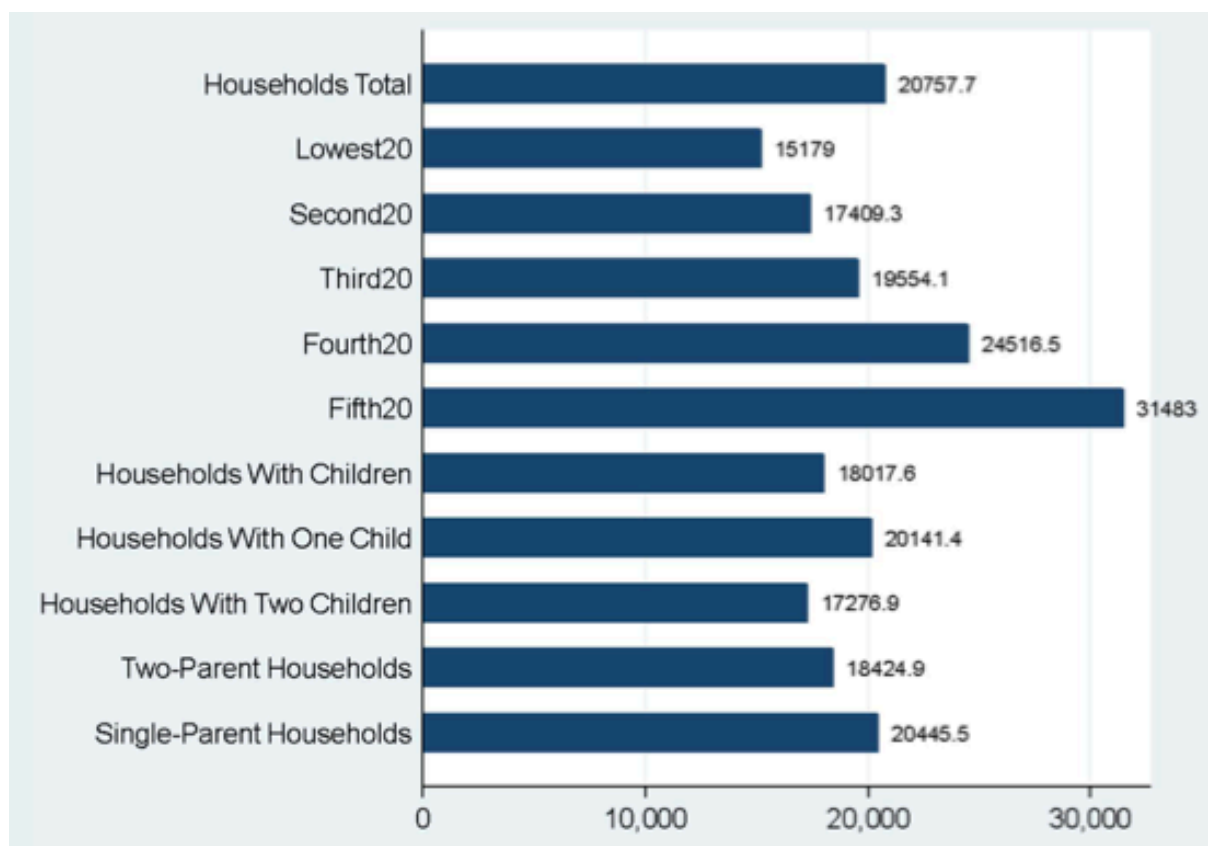
Čistý měsíční disponibilní důchod domácnosti podle příjmového kvintilu. Zdroj: [ČNB \(Kábrt, 2023\)](#). Pozn.: vyjádřeno v cenách roku 2015; v Kč.

Studie IDEA při CERGE-EI zase ukazuje, že domácnosti s nižšími příjmy utratí v průměru větší podíl svých celkových výdajů za potraviny a bydlení, kdežto domácnosti v kvintilech s vyššími příjmy vynakládají relativně větší část svých výdajů za bytové vybavení, dopravu či stravování a ubytování. Odtud také pochází diskrepance mezi inflací jednotlivých domácností ČR. Z výpočtu autorů vyplývá, že inflace nejvíce postihla domácnosti s druhými nejnižšími příjmy, a naopak nejméně byly inflací zasaženy domácnosti s příjmy nejvyššími.

Kumulativní inflace podle příjmů domácností k březnu roku 2023. Zdroj: [IDEA](#), [CERGE-EI](#).
Pozn.: 01/2020–03/2023; v procentech (%).

Studie Davita Aduntse, Bohdany Kuryla a Jitky Špeciánové ovšem prezentuje závěr, že míry inflace specifické pro jednotlivé skupiny českých domácností jsou velmi podobné míře inflace pro celkovou populaci nezahrnující seniory. Jejich analýza dále potvrzuje výsledky studie Martina Kábřta v tom smyslu, že taktéž dokládá, že inflace v kategorii *bydlení, voda, elektřina, plyn a další energie* je vyšší u domácností s nízkými příjmy než u domácností s vyššími příjmy.

Ztráta kupní síly od dubna roku 2021 do téhož měsíce následujícího roku dle příjmových skupin a charakteristik rodin. Zdroj: [VÚPSV](#).